Valiokunnan lausunto LiVL 1/2017 vp– U 67/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ilmailun turvatarkastuslaitteita koskevan unionin sertifiointijärjestelmän perustamiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ilmailun turvatarkastuslaitteita koskevan unionin sertifiointijärjestelmän perustamiseksi (U 67/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Antti-Jussi Lankinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Matti Tupamäki, Liikenteen turvallisuusvirasto

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Asetusehdotuksella perustetaan ilmailun turvatarkastuslaitteita koskeva EU:n sertifiointijärjestelmä. Perustettavaa sertifiointijärjestelmää sovelletaan kaikkiin siviili-ilmailussa käytettäviin ilmailun turvatarkastuslaitteisiin, jotka asetetaan EU:ssa saataville tai otetaan käyttöön. Erikseen mainitaan, ettei asetusta sovelleta räjähdekoiriin.

Asetusehdotuksessa todetaan, etteivät EU:n jäsenvaltiot saa estää sellaisen ilmailun turvatarkastuslaitteen saataville asettamista ja/tai käyttöönottoa, jolle on annettu asetusehdotuksessa määritelty vaatimustenmukaisuustodistus. Tämän todistuksen taas saa ilmailun turvatarkastuslaite, joka on EU-tyyppihyväksynnän mukainen eli täyttää ne tekniset ja suorituskykyvaatimukset, jotka EU:ssa on asetettu ilmailun turvatarkastuslaitteille. Valmistaja saa antaa hyväksytyille laitteilleen vaatimustenmukaisuustodistuksen, joka on voimassa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti. Asetusehdotuksessa säädetään vielä erikseen,

etteivät EU:n jäsenvaltiot saa asettaa ilmailun turvatarkastuslaitteille muita kansallisia lisävaatimuksia.

Jokaisen jäsenvaltion on nimettävä elin, joka vastaa ilmailun turvatarkastuslaitteiden vaatimustenmukaisuuden hyväksymisestä (”hyväksyntäviranomainen”) ja ilmoitettava tämä viranomainen komissiolle. Suomessa kansalliseksi hyväksyntäviranomaiseksi tullaan esittämään Liikenteen turvallisuusvirastoa. Jäsenvaltioiden kansalliset hyväksyntäviranomaiset valitsevat vaatimustenmukaisuuden tutkimuslaitokset.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission ilmailun turvatarkastuslaitteita koskevan EU:n sertifiointijärjestelmän perustamisesta annettua asetusehdotusta perusteltuna ja kannatettavana.

Ilmailun turvatarkastuslaitteita koskevat tekniset vaatimukset on asetettu EU:n asetuksessa (EY) N:o 300/2008. Asetuksessa on asetettu myös ilmailun turvatarkastuslaitteiden standardit. Komission asetusehdotus ei aiheuta muutoksia tähän sääntelyyn.

Valtioneuvoston mielestä nykyisin käytössä oleva Euroopan siviili-ilmailujärjestön (ECAC) piirissä luotu ilmailun turvatarkastuslaitteita koskeva yhteinen testausjärjestelmä on sinänsä ollut toimiva. Järjestelmän heikkoutena on se, ettei järjestely tuota "ECAC-sertifiointia" ilmailun turvatarkastuslaitteille, vaan laitteiden hyväksyminen käyttöön tapahtuu EU:n jäsenvaltioissa. Täten yhdessä EU:n jäsenvaltiossa sallittua ilmailun turvatarkastuslaitetta ei ECAC-järjestelyllä välttämättä voida saattaa markkinoille toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Siksi valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotus luo nykyiseen järjestelyyn verrattuna sekä tarvittavan oikeudellisen pohjan että kaikille EU:n jäsenvaltioiden ilmailun turvatarkastuslaitteiden valmistajille tasapuoliset ja harmonisoidut toimintamahdollisuudet EU:n sisämarkkinoilla. Tämä on erityisen merkityksellistä pienten jäsenvaltioiden laitevalmistajille sekä uusien, innovatiivisten valmistajien markkinoillepääsylle. Laitteiden EU-sertifiointi edistää toimialan kehittymistä EU:ssa ja sen kilpailukykyä EU:n ulkopuolisilla markkinoilla. Lisäksi EU-sertifiointi parantaa lentoasemanpitäjien valinnanvaraa ja kilpailutusmahdollisuuksia laitteiden hankkinnoissa. Tässä mielessä komission esittämä sääntely on valtioneuvoston mielestä kannatettavaa.

Komissio on valinnut direktiivin sijasta lainsäädäntövälineeksi asetuksen. Komissio perustelee asetuksen valintaa sillä, että asetusehdotuksella perustettava EU:n sertifiointijärjestelmä tulee perustumaan jo voimassa oleviin siviili-ilmailun turvaamista koskeviin EU:n asetuksiin. Valtioneuvosto katsoo, että EU:n siviili-ilmailun turvaamisen sääntely muodostaa yhden kokonaisuuden. Siksi on perusteltua, että järjestelmän kriittiset elementit säädellään EU:ssa samantasoisesti. Valtioneuvosto kiinnittää myös huomiota siihen, että EU:n lentoasemilla käytettävät ilmailun turvatarkastuslaitteet ovat osa EU:n ilmailun turvallisuuden varmistamista sekä toimivat rikollisuuden ja terrorismin vastaisen toiminnan välineinä. Siksi kansalaisilla on oltava varmuus siitä, että kaikilla EU:n lentoasemilla käytössä olevat turvatarkastuslaitteet täyttävät yhteisten siviili-ilmailun turvaamista koskevien sääntöjen mukaiset suorituskykyvaatimukset. Osa tätä luotettavuutta on, että laitteiden turvallisuusstandardeja sovelletaan varmuudella kaikkialla EU:ssa samalla tavalla. Lisäksi valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että ilmailun turvatarkastuslaitteiden standardit ovat turvaluokiteltuja ja että standardien tiedonsaantioikeudesta säädetään EU:ssa samalla ta-

valla. Valtioneuvosto katsoo täten, että komission valitsema lainsäädäntöväline on perusteltu. Valtioneuvosto on valmis kuulemaan muiden jäsenvaltioiden kantoja valittavasta lainsäädäntövälineestä, jos asetusehdotuksen neuvostokäsittely tähän keskusteluun johtaa, mutta ei pidä direktiivitasoista sääntelyä asiassa lähtökohtaisesti perusteltuna.

Asetusehdotuksessa annetaan komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoitua säädöksiä. Kysymys on asetusehdotuksen liitteiden muuttamisesta. Asetusehdotuksessa ehdotetaan, että komissio voisi muuttaa asetusehdotuksen liitettä yksi, joka koskee ilmailun turvatarkastuslaitteiden suorituskykyvaatimuksia, jotta laitteiden mahdollisesti uudet suorituskykyvaatimukset voitaisiin ottaa huomioon. Lisäksi komissio saisi siirrettyä valtaa muuttaa asetusehdotuksen liitteitä I—VII, jotta ilmailun turvatarkastuslaitteiden suorituskykyvaatimuksia, EU-vaatimustenmukaisuustodistusta, EU-tyyppihyväksyntämerkkiä, yhteisiä testausmenetelmiä, EU-tyyppihyväksyntätodistusta, laitteiden tuotannon vaatimustenmukaisuutta koskevia menettelyjä ja tutkimuslaitosten noudattamia standardeja voitaisiin tarvittaessa muuttaa niiden mukauttamiseksi vastaamaan tieteen ja tekniikan kehitykseen. Ilmailun turvatarkastuslaitteita koskevat tekniset vaatimukset on asetettu EU:n asetuksessa (EY) N:o 300/2008. Asetuksessa on komissiolle annettu siirrettyä valtaa kehittää näitä vaatimuksia vastaamaan ilmailun muuttuvia uhkaskenaarioita ja riskiarvioita. Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotuksessa komissiolle ehdotettu siirretty valta antaa delegoituja säädöksiä on perusteltu. Täten voidaan varmistaa, että ilmailun turvatarkastuslaitteiden tekniset ja tuotannolliset vaatimukset vastaavat sekä tieteellistä ja teknistä kehitystä että vallitsevia ilmailun uhkakuvia.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevien perustelujen ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 2.3.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd

jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
varajäsen Kauko Juhantalo kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker